

II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola

Закарпатський угорський інститут ім. Ференца Ракоці II

Képzési szint	Mester (MA) magister	Tagozat		Tanév/félév	
Ступінь вищої освіти		Форма навчання	Nappali Денна	Навчальний рік/семестр	2021-2022 I

Tantárgyleírás

Силабус

A tantárgy címe	Ukrán-magyar nyelvi kapcsolatok
Назва навчальної дисципліни	Українсько–угорські міжмовні контакти
Tanszék	Filológia Tanszék, Magyar Tanszéki Csoport
Кафедра	Кафедра Філології, Угорська філологія
Képzési program	035 «Filológia» (035.07 Magyar nyelv és irodalom)
Освітня програма	035 «Філологія» (035.07 Угорська мова та література)
A tantárgy típusa, kreditértéke, óraszám (előadás/szeminárium/önálló munka)	Típus (kötelező vagy választható): kötelező Kreditérték: 4 Előadás: 16 Szeminárium/gyakorlat: 30 Laboratóriumi munka: 0 Önálló munka: 74
Тип дисципліни, кількість кредитів та годин (лекції/семінарські, лабораторні заняття/самостійна робота)	Тип дисципліни (обов'язкова чи вибіркова): обов'язкова Кредитів ECTS: 4 Лекції: 16 Семінарські/практичні заняття: 30 Лабораторні заняття: 0 Самостійна робота: 74
Tárgyfelelős oktató(k) (név, tudományos fokozat, tudományos cím, e-mail cím)	Gazdag Vilmos, PhD gazdag.vilmos@kmf.org.ua
Викладач(і) відповідальний(і) за викладання навчальної дисципліни (імена, прізвища, наукові ступені і звання, адреса електронної пошти викладача/ів)	Газдаг Вільмош Вільмошович, доктор філософії gazdag.vilmos@kmf.org.ua

<p>A tantárgy előkövetelményei</p> <p>Пререквізити навчальної дисципліни</p>	<p>Bevezetés a nyelvtudományba / Вступ до мовознавство. Szociolingvisztika / Соціолінгвістика</p>
<p>A tantárgy általános ismertetése, célja, várható eredményei, főbb témakörei</p> <p>Анотація дисципліни, мета та очікувані програмні результати навчальної дисципліни, основна тематика дисципліни</p>	<p>Célja: hallgatók megértsék a nyelvek közötti kapcsolatok problémáinak elméleti alapjait, a magyar-ukrán ősi kapcsolatok történelmi alapjait; képesek legyenek meghatározni az ukrán-magyar kapcsolatok időrendjét; megismerjék a nyelvek közötti kapcsolatok problémáit.</p> <p>Feladatai: Bemutatni a nyelvek közötti kapcsolatok kutatástörténetét, illetve a kontaktáló nyelvekben végbemenő nyelvi folyamatokat, az ezek következtében létrejövő nyelvi sajátosságokat. Megismertetni a hallgatókat a kontaktológiai kutatások módszereivel, lehetőségeivel, valamint az esetlegesen felmerülő problémás kérdések tisztázásának lehetőségeivel.</p> <p>Kialakítandó kompetenciák: a nyelvtörténeti és kontaktológiai ismeretek tudományos kutatásokban való alkalmazásának képessége; a magyar-ukrán nyelvi kapcsolatok vizsgálatával kapcsolatos kutatási módszerek alkalmazásának képessége; a kutatási anyagok elemzési és feldolgozási technológiák elsajátítása; a logikus és rendszerszerű gondolkodás fejlesztése.</p> <p>Főbb témakörei: Bevezetés. A honfoglalás előtti magyar-szláv történelmi kapcsolatok között. A korai szláv-magyar nyelvi kapcsolatok következményei. A Kijevi Rusz keleti szláv lakosságának és a magyarok történelmi és nyelvi kapcsolatainak alakulása. Az intenzív gazdasági és politikai kapcsolatok hatása a Kárpát-medencébe betelepülő magyarok nyelvére. Az ukrán-magyar nyelvi kapcsolatok alakulásának kutatástörténete. A kezdetektől a XIX. század első feléig, a XIX. század II. felétől az 1950-es évekig tartó vizsgálatok, a modern nyelvtudomány vonatkozó kutatásai. Jövevény és kölcsönzések a magyar és az ukrán nyelvben. A magyar nyelv keleti szláv lexikai elemeinek sajátosságai, a meghonosodás folyamata, hangtani, alaktani és jelentéstani sajátosságok, a különböző szempontú csoportosítási lehetőségek. Az ukrán nyelv hungarizmusainak sajátosságai, a meghonosodás folyamata, hangtani, alaktani és jelentéstani sajátosságok, a különböző szempontú csoportosítási lehetőségek. Etimológiai kérdések az ukrán-magyar nyelvi kapcsolatok terén. A szó eredete, az átvételi folyamatok nyomkövetése, az átadó nyelv pontos meghatározásának problematikája. Szempontok az eredet meghatározása kapcsán. Az egyes nyelvi szinteken érvényesülő ukrán-magyar nyelvi kapcsolatok sajátosságai. Hangtani, szemantika, frazeológiai kölcsönzések. A kárpátaljai ukrán-magyar, magyar-ukrán nyelvi kapcsolatok sajátosságai, kutatástörténete. Az empirikus vizsgálatok lehetőségei az ukrán-magyar, magyar-ukrán nyelvi kapcsolatok vonatkozásában: az interjúk és kérdőívek alkalmazási elvei és problémái.</p>
<p>A tantárgy teljesítésének és értékelésének feltételei</p> <p>Критерії контролю та оцінювання результатів навчання</p>	<p>A tantárgy beszámolóval zárul. A gyakorlati munkák során megszerezhető maximálisan 50 pont. A beszámolón megszerezhető 50 pont.</p>

<p>A tantárggyal kapcsolatos egyéb tudnivalók, követelmények</p> <p>Інші інформації про дисципліни (політика дисципліни, технічна та програмна забезпечення дисципліни тощо)</p>	<p>A tantárgyhoz kapcsolódó online felület:</p> <p>Google Classroom: Nappali tagozat: koufqz4 Levelező tagozat: eu4qjdb</p>
<p>A tantárgy alapvető irodalma és digitális segédanyagok</p> <p>Базова література навчальної дисципліни та інші інформаційні ресурси</p>	<p>Bárány Erzsébet 2009: <i>Magyar–ukrán nyelvi kölcsönhatás: hungarizmusok a magyar–ukrán (ruszin) nyelvhatáron (Irodalmi művek alapján)</i>. Budapest. Doktori értekezés. Kézirat.</p> <p>Bárczi Géza 1951: <i>A magyar szókincs eredete</i>. Budapest, Tankönyvkiadó, újabb megjelenés 2001. Tinta tankönyvkiadó, Budapest</p> <p>Benő Attila 2008: <i>Kontaktológia. A nyelvi kapcsolatok alapfogalmai</i>. Egyetemi Műhely Kiadó Bolyai Társaság – Kolozsvár.</p> <p>Csernicskó István–Hires Kornélia 2003: A kölcsönzés In. Csernicskó István szerk. <i>A mi szavunk járása. Bevezetés a kárpátaljai magyar nyelvhasználatba</i>. Beregszász: Kárpátaljai Magyar Tanárképző Főiskola, 125–138.</p> <p>Erdődi József 1949: Orosz eredetű szavainkhoz. <i>Magyar Nyelvőr</i>, 73. kötet / 1949. 95–96.</p> <p>Erdődi József 1952: Szláv eredetű tükörszavakról. <i>Magyar Nyelvőr</i>, 76. évf. 6. sz. / 1952. 462–466.</p> <p>Fazakas Emese 2007: <i>Bevezetés a magyar nyelvtörténetbe. Nyelvi változások, a magyar helyesírás és szókincs története</i>. Egyetemi Műhely Kiadó, Bolyai Társaság–Kolozsvár.</p> <p>Fodó Sándor 1973a: Szláv jövevényszók a kárpátaljai magyar nyelvjárásokban. <i>Magyar Nyelvjárások</i> 19. kötet / 1973, 41–52.</p> <p>Gazdag Vilmos 2018: <i>Segédkönyv a szláv–magyar nyelvi kapcsolatok tanulmányozásához</i>. Ungvár-Beregszász, RIK-U Kiadó.</p> <p>Gazdag Vilmos 2021: Szláv elemek a kárpátaljai Beregszászi járás magyar nyelvjárásaiban. Törökbálint. Termini Egyesület</p> <p>H. Tóth Imre 1991: <i>Bevezetés a szláv nyelvtudományba</i>. Kézirat. Tankönyvkiadó, Budapest.</p> <p>Kiss Lajos 1976: <i>Szláv tükörszók és tükörjelentések a magyarban</i>. Nyelvtudományi Értekezések. 92. Akadémiai Kiadó, Budapest.</p> <p>Kniezsa István 1955: <i>A magyar nyelv szláv jövevényszavai I/1–2</i>. Budapest.</p> <p>Kontra Miklós 1981: A nyelvek közötti érintkezés néhány kérdéséről, különös tekintettel „elangolosodó” orvosi nyelvünkre. <i>Nyelvtudományi Értekezések</i>. 109. sz. Budapest Akadémiai kiadó.</p> <p>Lanstyák István 2006: <i>Nyelvből nyelvbe Tanulmányok a szókölcönzésről, kódváltásról és fordításról</i>. Pozsony: Kalligram Könyvkiadó.</p> <p>Lizanec Petro 1970. <i>Magyar–ukrán nyelvi kapcsolatok (A kárpátontúli ukrán nyelvjárások anyagai alapján)</i>. Egyetemi jegyzet. Az USZSZK Felső- és Szakközépoktatásügyi Minisztériuma, Uzshorodi Állami Egyetem. Uzshorod.</p> <p>Ковтюк Иштван 2007: <i>Украинские заимствования в ужанском венгерском говоре</i>. Под редакцией и с предисловием А. Золтана. Ниредьхаза.</p>